

KÖMÜR MADENLERİNDE GÜVENLİ TEÇHİZAT KULLANIMI (ATEX SÜRECİ)

Muharrem Kiraz

Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü
Genel Müdür Yardımcısı (V)
Makine Mühendisi
muharrem.kiraz@taskomuru.gov.tr

Bülent Özgümüş

Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü
Enerji Yönetimi ve Elektrifikasyon Şube Müdürü
Elektrik Yüksek Mühendisi
bulent.ozgumus@emo.org.tr

Muhtemel patlayıcı ortamda kullanılan teçhizatın ve koruyucu sistemlerin güvenli olarak piyasaya arzı için gerekli emniyet kuralları ile uygunluk değerlendirme prosedürlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler İle İlgili Yönetmelik (94/9/AT), 27 Ekim 2002 tarih ve 24919 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bazı hata ve eksiklikler görüldüğünden söz konusu yönetmelik, 30 Aralık 2006 tarih ve 26392 sayılı Resmi Gazete’nin 4. Mükerrer Sayısı’nda ikinci defa yayımlanmıştır.

94/9/EC Sayılı Avrupa Birliği Direktifi esas alınarak ülkemiz mevzuatına uyarlanan Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Koruyucu Sistemler İle İlgili Yönetmelik (94/9/AT) 19 Nisan 2016 tarihine kadar geçerliliğini korumuş; 20 Nisan 2016 tarihinden itibaren 29 Mart 2014 tarihli Avrupa Birliği Resmi Gazetesi’nde yayımlanan 2014/34/EU sayılı Direktifi yürürlüğe girmiştir. Bu direktif esas alınarak hazırlanan yeni yönetmelik (2014/34/AB), 30 Haziran 2016 tarih ve 29758 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Yeni yönetmelik (2014/34/AB); grup sınıflandırması, kategoriler ve teçhizatın işaretlenmesinde herhangi bir değişiklik içermemektedir. Diğer direktiflerle uyum amaçlı terminoloji değişimi ile yeni tanımlamalar yapılmış, esas olarak imalatçı, yetkili temsilci, ithalatçı ve dağıtıcıların sorumlulukları ile onaylanmış kuruluşların atanma şartları daha net olarak tanımlanmıştır.

94/9/EC ve yenilenmiş numarasıyla 2014/34/EU sayılı direktif, “patlayıcı ortamlar” ifadesinin Fransızca karşılığı “ATmosphères EXplosibles” sözcüklerinin ilk iki karakterinin birleştirilmesiyle elde edilen ATEX sözcüğüyle direktif kapsamını göstermek üzere, “94/9/EC (2014/34/EU) ATEX Direktifi”, “ATEX Teçhizat Direktifi” veya “ATEX Teçhizat Yönetmeliği” olarak “Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Koruyucu Sistemler İle İlgili Yönetmelik” kısaltması şeklinde kullanılmaktadır.

ATEX Teçhizat Direktifi dışında diğer bir ATEX direktifi de, 99/92/EC Sayılı Avrupa Birliği Direktifi esas alınarak, işyerlerinde oluşabilecek patlayıcı ortamların tehlikelerinden çalışanların sağlık ve güvenliğini korumak için alınması gerekli önlemleri belirlemek amacıyla Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik adıyla 26 Aralık 2003 tarih ve 25328 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve ikinci kez Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik adıyla 30 Nisan 2013 tarih ve 28633 sayılı Resmi Gazete’de

yayımlanan yönetmeliktir. Bu yönetmelik, kısaca “99/92/EC ATEX Direktifi” “ATEX İşyeri Direktifi” veya “ATEX İşyeri Yönetmeliği” olarak bilinmektedir. Ancak bu yönetmelik, 2. Maddesi’nin 2. Fıkrası (ç) Bendi gereği, “Sondaj yöntemiyle maden çıkarma işleri ile yeraltı ve yerüstü maden çıkarma işleri”ni kapsamamaktadır.

ATEX Teçhizat Yönetmeliği’nde, teçhizatlar iki gruba ayrılmıştır:

- 1) I. Grup teçhizat: Madenlerin yeraltı bölümlerinde kullanılacak teçhizatlar için geçerli olanları ve bu tip madenlerin grizu gazı ve/veya yanıcı tozlar tarafından muhtemel tehlike oluşturabilecek yerüstü tesislerinde kullanılan parçaları,
- 2) II. Grup teçhizat: Patlayıcı ortamlar tarafından tehlikeye uğraması muhtemel diğer yerlerde kullanılacak teçhizatları ifade eder.

ATEX Teçhizat Yönetmeliği yürürlüğünü sürdürürken, 4 Ağustos 2015 tarih ve 29435 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 13 Temmuz 2015 tarih ve 2015/7966 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile I. Grup Teçhizat kategorisine uygun olarak sertifikalandırılmamış teçhizat ve koruyucu sistemlerin 31 Aralık 2019 tarihine kadar değiştirileceği belirtilmiştir.

Madenler İçin ATEX Teçhizat Kategorileri

Madenlerde kullanılacak teçhizatın I. Grup olması nedeniyle, sadece bu gruba ait kategoriler konumuz kapsamındadır. II. Grup teçhizatın maden dışındaki patlayıcı ortam içeren sektörleri içermesinden dolayı bu gruptaki kategoriler incelenmemiştir.

ALSz
Ex

ALSz - ATEX ÖRNEK KARŞILAŞTIRMA

YOL VERİCİ

- Grup I metan gazlı yeraltı kömür maden ocaklarında kullanmak için üretilen MAZ Markalı Elektrik Motorunun Alevsizdirmaz Yol Vericisi
- ALSz Sertifika No. ALSz 0130/ 88
- Türkiye Taşkömürü Kurumu Maden Makineleri Fabrika İşletme Müdürlüğüne üretilmektedir.
- Ex Kodu: Ex d I T6

M1 Kategorisi: M1 kategorisi, imalatçı tarafından belirlenen işletme parametrelerine uygun çalışabilecek ve yüksek seviyede koruma sağlayabilecek şekilde tasarlanmış ve gerektiğinde buna yönelik olarak ilave özel koruma araçları ile teçhiz edilmiş teçhizatı kapsar. Bu kategorideki teçhizatın, patlayıcı bir ortam mevcutken nadir gerçekleşen olaylarda bile çalışır durumda kalması gerekir.

M2 Kategorisi: M2 kategorisi, imalatçı tarafından belirlenen işletme parametrelerine uygun çalışabilecek ve yüksek seviyede koruma sağlayabilecek şekilde tasarlanmış teçhizatı kapsar. Bu teçhizat bir patlayıcı ortam olduğu takdirde enerji kesilmesi içindir. Bu kategorideki teçhizatla ilgili koruma aracı normal çalışma esnasında ve aynı zamanda daha ağır çalışma koşulları olduğu takdirde, özellikle de kötü muamele ve değişen ortam koşullarından kaynaklanan koşullar altında gerekli koruma seviyesini sağlar.

ATEX Öncesi ve ATEX Zorunluluğu

Ülkemizde, bugün yürürlükte olan ATEX Teçhizat Yönetmeliği'nin gerektirdiği muhtemel patlayıcı ortamlarda kullanılan teçhizata ilişkin belgelendirme sürecinin başlangıcı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca 19 Eylül 1973 tarih ve 14660 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Alev Sızdırmazlık Test İstasyonu Yönetmeliği'ne dayanmaktadır. Yönetmelikte, uygulanacak standartlar o zaman için Türkiye'de karşılığı olmadığından İngiliz Standardı (BS) kodları ile tanımlanmıştır. Alev Sızdırmazlık Test İstasyonu ilk sertifikasını, 1976 yılında Mutlu Firması'nın "Akülü Madenci Baş Lambası" cihazına vermiş ve böylece ALSz sertifikalı cihaz imalatı Türkiye'de ilk kez başlamıştır.

ATEX Teçhizat Yönetmeliği'nin yürürlüğünden önce, 13 Ağustos 1984 tarih ve 84/8428 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 1475 Sayılı İş Kanunu'nun 74. Maddesi'ne göre yürürlüğe konulan ve 22 Ekim 1984 tarih ve 18553 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük yürürlüktedir. Kısaca Maden Tüzüğü olarak anmaya devam edeceğimiz bu tüzük, hem 27 Ekim 2002 tarihinde ve sonra 30 Aralık 2006 tarihinde yeniden yayımlanan ATEX Teçhizat Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesinden sonra hem de 26 Aralık 2003 tarihinde ve 30 Nisan 2013 tarihinde yayımlanan ve "Sondaj yöntemiyle maden çıkarma işleri ile yeraltı ve yerüstü maden çıkarma işleri"ni kapsam dışında tutan ATEX İşyeri Yönetmeli-

ği'nin yürürlüğünden sonra da referans düzenleme olarak uygulamada kalmıştır. Zira normlar hiyerarşisinde tüzük, yönetmelikten önce yer alır ve Anayasa'nın 124. Maddesi'ne göre "Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler."

Maden Tüzüğü'ne göre, grizulu ocaklarda kullanılacak teçhizatlara ilişkin sertifika hükümleri 288. ve 289. maddelerde ifade edilmiştir:

"Alev sızdırmaz aygıtlar

Madde 288- Grizulu ocaklarda, ancak, özel belgesi bulunan alev sızdırmaz özellikte aygıtlar kullanılır. Kullanım sırasında, bu Tüzükte öngörülen güvenlik koşullarına uyulması zorunludur.

Elektrikli aygıtların belgeleri

Madde 289- Grizu veya kömür tozu veya her ikisinin birden patlama tehlikesi olan yerlerde kullanılacak bütün elektrikli aygıtların, Bakanlıkça kabul edilmiş bir test istasyonundan verilmiş, alev sızdırmaz veya kendiliğinden emniyetli nitelikte olduklarına ilişkin belgeleri bulunacaktır."

ATEX Teçhizat Yönetmeliği'nin yürürlüğünden önceki dönemde, belgelendirme elektrikli teçhizatlar için uygulanmakta ve Zonguldak'taki kömür madenlerine alınacak bu tür malzemeler için teknik şartnamelerde "Sistem Grup-1 gazlı ortamda çalıştırılacağından antigrizu vasıflı olacak ve böyle imal edildiğine dair o ülkenin resmi makamlarınca verilmiş antigrizu imalat sertifikası (Örnek: İngiliz FLP, Alman Sch. vs.) belgeleri teklif ile birlikte verilecektir" ifadesi göze çarpmaktadır.

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 30 Haziran 2012 tarihinde yayımlanması ve bu Kanunun 30. Maddesi'ne dayanılarak 19 Eylül 2013 tarih ve 28770 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği ile Maden Tüzüğü işlevsiz kalmıştır.

Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 2.1.6. Maddesi "Yeraltı (Ek ibare: RG-10/3/2015-29291) kömür ocaklarında kullanılacak ekipman ve tesisatlar ile bu tip madenlerin grizu gazı ve/veya yanıcı tozlar tarafından muhtemel tehlike oluşturabilecek yerüstü tesislerinde kullanılan parçalar 30/12/2006 tarihli ve 26392 4'üncü mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik (94/9/AT)'te belirtilen I. Grup (Değişik ibare:RG-10/3/2015-29291) Teçhizatın uygun kategorisinde olmalıdır" hükmündedir. Böylece 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na dayanarak çıkarılan bu Yönetmelik ile Maden Tüzüğü'nün hükmü sona ererken, kömür ocaklarında kullanılacak teçhizatın ATEX Teçhizat Direktifi'nin I. Grubu'nda ve uygun kategorisinde olması gerektiği belirtilmiştir.

Bakanlar Kurulu'nun 16 Haziran 2014 tarih ve 2014/6573 sayılı Kararı ile Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzüğün Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tüzük, 25 Temmuz 2014 tarih ve 29071 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlükten kaldırılmıştır.

ATEX Teçhizat Yönetmeliği, bu yönetmeliğin yürürlüğünden önceki mevzuat ile temin edilen teçhizata ilişkin

uygulamaya da açıklık getirmektedir. ATEX Teçhizat Yönetmeliği'nin 5. Maddesi (d) bendi şöyledir:

“Avrupa Toplulukları Resmi Gazetesi’nde referansı yayımlanan, uyumlaştırılmış bir standarda karşılık gelen ulusal bir standardın temel sağlık ve emniyet gereklerinden bir ve daha fazlasını kapsamaması halinde, bu Yönetmeliğin 2’nci maddesinde yer alan ve bu standarda uygun olarak imal edilmiş teçhizat, koruyucu sistem, cihaz ve aksamların ilgili sağlık ve emniyet gereklerine uygun olduğu kabul edilir. Bakanlık uyumlaştırılmış standartlara karşılık gelen ulusal standartların referanslarını Resmi Gazete’de yayımlar. Uyumlaştırılmış standartların bulunmaması durumunda, ilgili ulusal standartlara uygun olarak üretilmiş olan bu Yönetmelik kapsamındaki teçhizat, koruyucu sistem ve cihazların veya aksamların bu Yönetmeliğin ilgili temel sağlık ve emniyet gereklerine uyduğu kabul edilir.”

Avrupa Birliği’nce, ATEX Teçhizat Direktifi’nin tutarlı bir şekilde uygulanmasını sağlamak üzere yayımlanan Uygulama Kılavuzu’nun (ATEX Guidelines) 7.2 Maddesi’nde de ATEX Teçhizat Direktifi’nin yürürlüğe girmesinden önce, o zaman yürürlükte olan mevzuata uygun temin edilen teçhizat için Direktifin uygulanmayacağı belirtilmektedir.

Ayrıca teknik bir eğitim kapsamında İngiltere’de patlayıcı ortamlara yönelik teçhizatların sertifikalandırılması sürecinde Onaylanmış Kuruluş olarak görev yapan CSA Sira Certification laboratuvarında katıldığımız toplantıda da, 2015 sonuna kadar İngiltere’de kömür madenciliğinin yapıldığı dönem ve Avrupa’da halen ATEX Teçhizat Direktifi’nin yürürlüğünden önce o zamanki mevzuata uygun olarak temin edilen teçhizatların, yukarıda da belirtilen ATEX mevzuatı gereği, kullanılmasına devam edildiği ifade edilmiştir.

Kömür madenlerine alınacak teçhizatın ATEX Teçhizat Yönetmeliği’ne uygun olmasının zorunluluğu ve ATEX öncesi mevzuata uygun olarak temin edilmiş ve özelliğini koruyan teçhizatın kullanılmaya devam edilebilmesi ATEX mevzuatına uygunken, Bakanlar Kurulu’nun 13 Temmuz 2015 tarih ve 2015/7966 sayılı Kararı 4 Ağustos 2015 tarih ve 29435 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu kararda şu düzenleme yer almıştır:

“MADDE 1- (1) Grizu gazı ve/veya yanıcı gazlar veya tozlar nedeniyle muhtemel patlayıcı ortama sahip yeraltı kömür ocakları ile bu tip madenlerin yerüstü tesislerinde bulunan teçhizat ve koruyucu sistemlerden, “Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik (94/9/AT)”te belirtilen I. Grup Teçhizat

Kömür Madenleri Teçhizatları İle İlgili Mevzuat Süreci	
Mevzuatın Adı (Resmi Gazete yayın tarihi ve sayısı) - Yayımlayan	Örnek Teçhizat İşaretleri
Alevsizdirmazlık Test İstasyonu Yönetmeliği (19.09.1973 tarih ve 14660 sayılı Resmi Gazete) - Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	
Metan gazı, petrol ve aseton buharı gibi işçi sağlığı ve hayatı ile ilgili tehlike yaratan ve patlama tehlikesi doğurabilecek atmosferleri haiz, maden ocakları, petrol rafinerileri vb. gibi şartları haiz iş yerlerinde kullanılacak olan elektrikli cihazları test edip, bunlara sertifikasyon vermek üzere kurulan Alevsizdirmazlık Test İstasyonunun çalışmalarını düzenleyen yönetmeliktir.	
Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük (22.10.1984 tarih ve 18553 sayılı Resmi Gazete) - Bakanlar Kurulu	
Doğada element, bileşik veya karışım halinde bulunan maddelerin araştırılması, işletmeye hazırlanması, işletilmesi, çıkarılması ve zenginleştirilmesinde çalışan işyerlerinde, taş ocaklarında ve tünel yapımında, işçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatında genel olarak öngörülenler yanında alınması gerekli sağlık ve güvenlik önlemleri bu Tüzükte gösterilmiştir.	
Grizolu ocaklarda, ancak, özel belgesi bulunan alev sızdırmaz özellikle aygıtlar kullanılacağı ve kullanılacak bütün elektrikli aygıtların, Bakanlıkça kabul edilmiş bir test istasyonundan verilmiş, alev sızdırmaz veya kendiliğinden emniyetli nitelikte olduklarına ilişkin belgeleri bulunacağına ilişkin hükümler içerir.	
Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik (94/9/AT) (27.10.2002 tarih ve 24919 sayılı Resmi Gazete) - Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	
Yönetmelik kapsamına giren muhtemel patlayıcı ortamda kullanılan teçhizatın ve koruyucu sistemlerin güvenli olarak piyasaya arzı için gerekli emniyet kuralları ile uygunluk değerlendirme prosedürlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektedir.	
Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik (94/9/AT) (30.12.2006 tarih ve 26392 4.Mük. sayılı Resmi Gazete)	
27.10.2002 tarih ve 24919 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelik, bazı değişikliklerle tekrar yayınlanmıştır.	
Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği (19.09.2013 tarih ve 28770 sayılı Resmi Gazete) - Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	
EK 1 : 2.1.6. Yeraltı kömür ocaklarında kullanılacak ekipman(94/9/AT)’te belirtilen I. Grup Teçhizatın uygun kategorisinde olmalıdır.	
Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzükün Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tüzük (25.07.2014 tarih ve 29071 sayılı Resmi Gazete) - Bakanlar Kurulu	
2015/7966 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (04.08.2015 tarih ve 29435 sayılı Resmi Gazete) - Bakanlar Kurulu	
Kömür madenlerinde 94/9/AT de belirtilen I. Grup Teçhizat kategorisine uygun olarak sertifikalandırılmamış olan teçhizatların değişimi ve kullanımını düzenlemektedir. Danıştay Onyedinci Dairesininin 06/06/2016 tarihli kararı ile yürütmesi durdurulmuştur.	DURUM TESPİT VE DEĞERLENDİRME RAPORU (31.12.2019'a dek)
Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik (2014/34/AB) (30.06.2016 tarih ve 29758 sayılı Resmi Gazete) - Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	
94/9/AT Yönetmeliği yenilenmiştir.	

kategorisine uygun olarak sertifikalandırılmamış olanlar en geç 31/12/2019 tarihine kadar anılan Yönetmelik hükümlerine uygun teçhizat ve koruyucu sistemlerle değiştirilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen değişiklikler yapılmıyca kadar, halihazırda grizu gazı ve/veya yamcı gazlar veya tozlar nedeniyle muhtemel patlayıcı ortama sahip yeraltı kömür ocakları ile bu tip madenlerin yerüstü tesislerinde bulunan, "Muhtemel Patlayıcı Ortamlarda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik (94/9/AT)" kapsamında sertifikalandırılmamış olan teçhizat ve koruyucu sistemler, iki yıl içerisinde, bu alanda akredite uygunluk değerlendirme kuruluşu tarafından, ilgili mevzuat ve standartlara göre söz konusu teçhizat ve koruyucu sistemlerin temel güvenlik gereklilerini karşıladığına ve işyerinde kullanılabilirliğine dair "Durum Tespit ve Değerlendirme Raporu" verilmesi kaydıyla kullanılmaya devam edilebilir.

(3) İkinci fıkrada belirtilen "Durum Tespit ve Değerlendirme Raporu" düzenleninceye kadar, grizu gazı ve/veya yamcı gazlar veya tozlar nedeniyle muhtemel patlayıcı ortamlarda kullanılmak üzere ulusal veya uluslararası standartlara uygun olarak imal edilmiş exproof (patlamaya dayanıklı) teçhizat ve koruyucu sistemleri kullanan yeraltı kömür işletmeleri her türlü sorumluluğunun işverende olması kaydıyla faaliyetine devam edebilir."

Yukarıda yer alan Bakanlar Kurulu Kararı'na göre, yeraltı kömür ocaklarında bulunan ve ATEX Teçhizat Yönetmeliği'nin I. Grup Teçhizat kategorisine uygun olarak sertifikalandırılmamış teçhizat ve koruyucu sistemlerin, 31 Aralık 2019 tarihine kadar Yönetmelik hükümlerine uygun teçhizat ve koruyucu sistemlerle değiştirilmesi, bu yapılmıyca kadar, iki yıl içerisinde (kararın yayımlandığı tarihi esas aldığımızda, 4 Ağustos 2017 tarihine kadar) kararda açıklanan özelliklerde ve belirtilen kuruluşlarca düzenlenecek "Durum Tespit ve Değerlendirme Raporu" ile veya bu rapor düzenleninceye kadar her türlü sorumluluk işverende olmak üzere ulusal veya uluslararası standartlara uygun olarak imal edilmiş exproof (patlamaya dayanıklı) teçhizat ve koruyucu sistemlerin kullanılmaya devam edilebileceği belirtilmiştir.

ATEX mevzuatında, ATEX Teçhizat Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesinden önceki mevzuata uygun olarak temin edilmiş teçhizat, koruyucu sistem ve cihaz veya aksamaların kullanılmaya devam edilebilmesi yer almaktayken, Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği ile (94/9/AT)'te belirtilen I. Grup Teçhizatın uygun kategorisinde olması zorunlulaştırılmış, Bakanlar Kurulu'nun 2015/7966 sayılı kararı ile teçhizatın 31 Aralık 2019 tarihine kadar değiştirilmesine ilişkin süreç tanımlanmıştır.

2015/7966 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın yürütmesi, Türk Mühendis ve Mimmar Odaları Birliği'nin 27 Kasım 2015 tarihinde Danıştay'da 2015/14288 Esas No ile görülen dava sonucu, Danıştay 17. Dairesi'nin 6 Haziran 2016 tarihli kararı ile durdurulmuştur.

Sonuç

Ülkemizde ATEX Teçhizat Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesinden önceki mevzuata göre, ulusal ya da uluslararası standartlarda, kömür ocaklarında kullanılan teçhizat grubu ve kategorisine uygun ve halen kullanılmaya devam eden

ve gerekli bakım onarımları yapılarak yıllarca kullanılabilircek teçhizatın yenilenmesi, ATEX Teçhizat Direktifi'nin kaynağı Avrupa Birliği ülkelerinde dahi uygulanmazken, neredeyse tamamı yurtdışından temin edilecek teçhizatlar için ciddi rakamlara ulaşan ülke kaynaklarının gereksiz yere sarf edilmesine neden olacaktır. Ayrıca yönetmeliğin amacı; muhtemel patlayıcı ortamda kullanılan teçhizatın ve koruyucu sistemlerin güvenli olarak piyasaya arzı için gerekli temel sağlık ve güvenlik kuralları ile uygunluk değerlendirme işlemlerine ve piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Avrupa Birliği'nce, ATEX Teçhizat Direktifi'nin tutarlı bir şekilde uygulanmasını sağlamak üzere yayımlanan Uygulama Kılavuzu (ATEX Guidelines), ATEX Teçhizat Direktifi'nin yürürlüğünden önce temin edilmiş teçhizatın korunmasına ilişkin hükümler içermektedir. ATEX öncesi mevzuata uygun olarak temin edilmiş teçhizat, koruyucu sistem ve cihaz veya aksamaların kullanılmaya devam edilebilmesini sağlamak üzere, Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği Ek 1'de, 2.1.6. Maddesi'nde yer alan metnin,

"2.1.6. Yeraltı kömür ocaklarında kullanılacak ekipman ve tesisatlar ile bu tip madenlerin grizu gazı ve/veya yamcı tozlar tarafından muhtemel tehlike oluşturabilecek yerüstü tesislerinde kullanılan parçalar, bu yönetmeliğin yayımlandığı tarihten önce Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük kapsamında temin edilmiş olan parçalar özelliklerini korudukları sürece kullanılabilirler. Ancak Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin yürürlük tarihinden (19/9/2013) sonra temin edilecek parçalar, 30/12/2006 tarihli ve 26392 4'üncü mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik (94/9/AT)'te belirtilen I. Grup (Değişik ibare: RG-10/3/2015-29291) Teçhizatın uygun kategorisinde olmalıdır."

şeklinde bir düzenleme ile değiştirilmesi halinde, ülke kaynaklarının gereksiz yere sarf edilmesi engellenirken, mevzuatın kaynağına aykırı uygulamanın da düzeltilmesi sağlanmış olacaktır. ■

